

การหล่อเทียนพรรษา

สมัยโบราณการถวายสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับภิกษุสงฆ์ ซึ่งจะอยู่จำพรรษาตลอดไตรมาส นั้น สิ่งที่นิยมคือ เทียน จึงเกิดการหล่อเทียนพรรษาขนาดใหญ่เพื่อใช้ได้นานตลอด ๓ เดือน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชธิบายเรื่องการหล่อเทียนพรรษาไว้ในหนังสือพระราชพิธีสิบสองเดือนว่าเป็นพระราชพิธีในเดือน ๗ ซึ่งกำหนดในวันขึ้น ๘ ค่ำ ของทุกปี หากปีใดมีอธิกมาสหรือมีเดือนแปด ๒ ครั้ง ก็เลื่อนเป็นเดือนแปดหลัง ความว่า

“เวลาที่จะหล่อนั้น ก็บอกบุญพระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการทั้งฝ่ายหน้าและฝ่ายใน เจ้าภายี นายอกร เอาสีผึ้งมาช่วยหล่อ แล้วก็เป็นการประชุมใหญ่ในวันเดือน ๗ ขึ้นแปดค่ำทุกปีมิได้ขาด ถ้าปีใดมีอธิกมาส รอกการหล่อเทียนไว้ต่อวันขึ้นแปดค่ำ เดือนแปด บุปผาสด”

การหล่อเทียนพรรษาเมื่อต้นกรุงรัตนโกสินทร์ถึงปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อหล่อเทียนพรรษาเสร็จแล้ว จะมีการฉลองเรียกว่า “การพระราชกุศลฉลองเทียนพรรษา” มีการสวดมนต์เลี้ยงพระ

รัชกาลปัจจุบัน การหล่อเทียนพรรษา กำหนดหล่อนก่อนวันเข้าพรรษา ประมาณ ๔๕ วัน สำนักพระราชวังจะแจ้งให้พระบรมวงศานุวงศ์ และองคมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้าราชการ กระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ นำสีผึ้งมาร่วมโดยเสด็จพระราชกุศล ปกติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะเสด็จพระราชดำเนินมาทรงหล่อนด้วยพระองค์เอง เว้นแต่มีพระราชกิจอื่น จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พระราชวงศ์ผู้ใหญ่ ทรงปฏิบัติพระราชกิจแทนพระองค์ เป็นเทียนสำหรับพระอารามหลวงในกรุงเทพมหานคร หล่อเป็นเทียนใหญ่ ๒๓ ต้น เล็ก ๒ ต้น กระจุกยอดเยนสลัก ๓๓ เล่ม และสำหรับพระอารามในต่างจังหวัด เป็นเทียนหล่อใหญ่ ๑๒ ต้น กระจุกยอดเทียนสลัก ๑๗ เล่ม

เมื่อหล่อนเสร็จแล้ว เจ้าพนักงานจะนำไปตกแต่งลวดลายปิดทองให้เรียบร้อย ก่อนถึงวันเข้าพรรษา ๗ วัน เจ้าพนักงานจะนำเทียนทั้งหมดไปตั้งถวาย ณ พระราชฐานที่ประทับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จออกทรงพระสุหร่าย ทรงเจิมเทียนพรรษาทุกต้น กระจุกยอดเทียนสลัก เทียนชนวน และไม้ขีดไฟ ซึ่งบรรจุในถาด เรียกว่า “ถาดเพลิง” เพื่อพระราชทานไปจุดเป็นพุทธบูชา ณ พระอารามหลวงทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด

ปัจจุบันมีโรงหล่อเทียนหลวงของโครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา ทำเทียนถวายเมื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทาน ไปยังพระอารามหลวงต่าง ๆ จึงเป็นการสะดวกกว่าแต่ก่อนมาก

ข้อมูลจาก : จุฬสารการจัดการองค์ความรู้ สำนักพระราชวัง
ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ กรกฎาคม – สิงหาคม ๒๕๕๐
นางสายไหม จบกมลศึก : เรียบเรียง